

Усі приклади умовно поділяються на дві групи: 1) ті, у яких поняття «відсутність» виражене за допомогою заперечних часток або префіксів (*не знаю; не печатают, не был, не появляюсь, неудачи, бессмертие, бесполезно, неотъемлемый*); 2) ті, у семантиці яких уже закладена «відсутність» (*дефицит, уезжать, уехал, сидеть*).

Мовний аналіз показує, що поняття «нестача» та «бажання» можуть корелювати з поняттям «відсутність» у залежності від матеріальних репрезентантів. Ця проблема вивчена недостатньо і вимагає подальшого дослідження.

Referenses

- Dovlatov, S.D. (1999). *Sobranie sochinenij* [Collected Works]. 3t. Sankt-Peterburg: Izdatel'stvo «Azbuka». 457 s. [in Russian].
- Radchuk, O.V. (2015). *Leksiko-grammaticheskaya korrelyaciya abstraktnyh ponyatij (otsutstvie – otricanie – pustota)* [Lexico-grammatical correlation of abstract concepts (absence – negation – emptiness)] *Studia Methodologica*. Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University (Ukraine) Jan Kochanowski University in Kielce (Poland). S. 17-23
- Radchuk, O.V. (2019). *Lingvokognitivnaya reprezentaciya ponyatiya «otsutstviya» v russkom yazyke: monografiya*. Har'kov: YUrajt. 288 s. [in Ukrainian].
- Bilodid I.K. (Ed.). (1974). *Slovnyk ukrainskoi movy* [Dictionary of the Ukrainian language]. Vol. 1-11. AN URSR. Instytut movoznavstva, Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
- Ushakov D.N. (Ed.). (2012). *Tolkovij slovar' russkogo yazyka* [Explanatory dictionary of the Russian language]. Moscow: Dom Slavyanskoj knigi [in Russian].

ГНУЧКІ НЕПРОФЕСІЙНІ НАВИЧКИ SOFT SKILLS У СТУДЕНТІВ

Костікова І.І. (Харків)

<http://dx.doi.org/>

Abstract

In spite of any specialization in any profession, some personal, non-professional skills are also very important in a professional activity. Recently, among potential employers of

professions, except the professional skills, so-called hard skills, there are requirements for graduates of higher education to have non-professional skills, so-called soft skills. The analysis of hard skills and soft skills shows that it is easier to identify the development of hard skills through tests, certification, exams, and more difficult to identify the development of soft skills.

Examples of soft skills are communication, teamwork, time management, creativity, conflict management, stress resistance. Soft skills are needed both in everyday life and in a profession. The peculiarity of soft skills is that their development is not limited to a profession. According to my own experience of teaching at University, the students' success in academic progress does not mean that students are also successful in communication, able to manage their emotions, manage conflicts effectively and so on. I can only say that it is necessary to develop soft skills for students to help them to be successful as in a profession as in everyday life.

Keywords: soft skills, teaching, University, profession, communication, teamwork, time management, conflict management, stress resistance.

Студентство сьогодні стикається із вимогами щодо майбутніх професій. Зазвичай, більшість вимог стосується професійних знань, умінь, навичок, компетенцій, компетентностей. Однак, як свідчить сучасний досвід, щоб стати бажаним професіоналом, просто вищої або спеціальної освіти недостатньо. Незалежно від спеціалізації майбутнього професіонала велику роль у професійній діяльності відіграють й інші особисті, непрофесійні навички (ESCO handbook European skills, competences, qualifications and occupations. (2019)).

Останнім часом серед потенційних роботодавців усіх професій, окрім професійних навичок, так званих hard skills, з'явилися вимоги про наявність у випускників закладів вищої освіти непрофесійних навичок, так званих soft skills (Guerra-Báez, 2019).

Як відомо, первісне вживання понять hard skills і soft skills датується 1959 р. в дослідженнях армії США для підготовки військовослужбовців для

адаптації військових кадрів до різноманітних завдань. У 1968 році було висловлено розуміння відмінностей між навичками в доктрині «Системи проектування військової підготовки». Після цього терміни *hard skills* і *soft skills* перейшли у масове вживання наукового дискурсу (Naamati Schneider, Meirovich, & Dolev, 2020).

Поняття “*soft skills*” починає широко вживатися в наукових роботах в 90-і рр. XX століття. Його спочатку використовують американські фахівці, потім європейські фахівці в галузі бізнесу, менеджменту, освіти, а нещодавно воно стало використовуватися й у працях вітчизняних освітян (Kostikova, Holubnycha, Shchokina, Soroka, Budianska & Marykivska, 2019).

Сьогодні у вакансіях професій, в тому числі українською мовою, можна зустріти замість слів «професійні навички» і «особисті якості» англомовні терміни *hard skills* і *soft skills*.

Наведемо найуживане трактування цих понять. Наприклад, *hard skills* – це набір професійних вмінь і навичок, пов’язаних з технічною стороною професійної діяльності. Прикладами можуть стати навички фахівця з інформаційних технологій: комп’ютерне програмування; статистичний аналіз даних тощо. Так звані гнучкі навички – *soft skills* – пов’язані не з конкретним видом професійної діяльності, а з непрофесійними, соціальними навичками для ефективної взаємодії з колегами, партнерами, клієнтами. Їх прикладами можуть слугувати комунікація, праця в команді, тайм-менеджмент, креативність, вирішення конфліктів, стресостійкість тощо (Doyle, 2017; Nurcum, 2018). Безперечно, гнучкі навички визначають ефективність мислення.

Аналіз *hard skills* і *soft skills* свідчить, що виявити сформованість професійних навичок простіше за допомогою тестів, атестації, іспитів, а непрофесійних – складніше (Robles, 2012). Проте висловлюється думка (Mitchell, 2008), що 85% успіху в кар’єрі залежить саме від гнучких навичок.

Як свідчить власний досвід викладання у закладі вищої освіти (Kostikova, Holubnycha, Shchokina, Soroka, Budianska & Marykivska, 2019), успішність студентів у навчальних дисциплінах не означає, що вони також успішні в

комунікації, вміють контролювати свої емоції, здатні ефективно вирішувати конфлікти тощо.

З одного боку, у визначенні гнучких навичок акцентується здатність людини до міжособистісних взаємодій, її особистісні характеристики, а це відноситься до психологічної, педагогічної галузі. З іншого боку, гнучкі навички можна віднести до соціальних навичок, до галузі соціології взагалі, трактуючи їх як соціологічний термін.

Гнучкими навичками, на думку деяких дослідників (Pratt, 2019), можуть бути навички при поєднанні психологічної, педагогічної, соціальної галузі, тобто й риси особистості, які поліпшують здатність людини спілкуватися, взаємодіяти з іншими людьми, й особливості, таланти або рівень залученості людини, які відрізняють її від інших людей зі схожими вміннями, навичками чи компетентностями.

Існує думка (Robles, 2012), що гнучкі навички складаються з навичок міжособистісного спілкування (interpersonal skills), особистісних якостей (personal qualities) і атрибутів професійної кар'єри (career attributes). Навички міжособистісного спілкування характеризують відносини людини з іншими людьми. Особистісні якості включають, наприклад, дружелюбність, здатність керувати своїм часом, організаційні вміння. Атрибутами професійної кар'єри є комунікативні навички, здатність працювати в команді, лідерські якості тощо. Отже, гнучкі навички необхідні як у повсякденному житті, так і в професії. Особливістю гнучких навичок є те, що їх застосування не обмежено однією професією (Appleby, 2017).

Безперечно, розуміння гнучких навичок відрізняється від розуміння навичок як здатності виконувати дію, засновану на знаннях, практиці, що вимагає тренування. Іноді гнучкі навички – це життєва позиція, стиль поведінки, що визначають успішність людини в кар'єрі, у якості, наприклад, менеджера, керівника, учасника переговорів. Їх важливість полягає скоріше в тому, якою ефективною є людина в роботі, ніж в тому, які в неї знання.

Одразу відзначимо, що в англомовному науковому дискурсі не розділяють такі звичні нам поняття, як «вміння» і «навички», для їх позначення використовується одне і те ж слово – *skills*. На наш погляд, хоча гнучкі навички, здебільшого, універсальні, проте, та чи та спеціальність передбачає акцент на певних навичках. Наприклад, у підприємництві – це навички, найперше, комунікації, взаємодії з людьми, праці в команді, здатності завоювати аудиторію, вміння розвивати своїх співробітників; в галузі медицини, наприклад, для лікаря, – це емпатія, активне слухання, володіння етикою спілкування з пацієнтом тощо.

Проведене нами дослідження й анкетування студентів Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди <https://forms.gle/n1cu9qxNYEtdmsdhX9> щодо окремих гнучких навичок, а саме – креативність, праця в команді, стресостійкість – показало, що студентам іноді складно проявляти креативність і творчість, результат праці в команді залежить від самої команди, стресостійкість студентів не завжди є достатньою. Глибокий аналіз проведеного нами дослідження та шляхи формування гнучких навичок у студентів нами буде представлено у наступних публікаціях.

Отже, наприкінці ми можемо лише стверджувати, що необхідність формування гнучких навичок у студентів існує, і формувати такі навички у студентів потрібно, щоб допомогти їм бути успішними і у професії, і у житті.

References

- Appleby, D. C. (2017). The soft skills college students need to succeed now and in the future. Transferable skills for success in college and the workplace. American Psychological Association. Retrieved from <https://www.apa.org/ed/precollege/psn/2017/09/soft-skills>.
- Doyle, A. (2017). List of Soft Skills. The Balance Careers. Retrieved from <https://www.thebalance.com/list-of-soft-skills-2063770>
- ESCO handbook European skills, competences, qualifications and occupations*. (2019). European Union. Retrieved from <https://doi.org/10.2767/934956>.
- Guerra-Báez, S. P. (2019). A panoramic review of soft skills training in university students. *Psicologia Escolar Educativa*, 23, e186464. Retrieved from <https://doi.org/10.1590/2175-35392019016464>

- Hurcum, O. (2018). Five soft skills you develop at university. Top Universities. Retrieved from <https://www.topuniversities.com/student-info/careers-advice/five-soft-skills-you-develop-university>
- Kostikova, I., Holubnych, L., Shchokina, T., Soroka, N., Budianska, V., & Marykivska, H. (2019). A role-playing game as a means of effective professional English teaching. *Amazonia Investiga*, 8(24), 414-425. Retrieved from <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/1001/927>
- Mitchell, G. Essential soft skills for success in the 21st century workforce as perceived by Alabama business/marketing educators. PhD Dissertation (2008). Retrieved from http://etd.auburn.edu/bitstream/handle/10415/1441/Mitchell_Geana_57.pdf.
- Naamati Schneider, L., Meirovich, A., & Dolev, N. (2020). Soft Skills On-Line Development in Times of Crisis. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 12 (1 Sup 2), 122-129. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.18662/rrem/12.1sup2/255>
- Pratt, M. K. (2019). Definition: Soft skills. Retrieved from <https://searchcio.techtarget.com/definition/soft-skills>.
- Robles, M. M. (2012). Executive perceptions of the top 10 soft skills needed in today's workplace. *Business Communication Quarterly*. 75 (4): 453-465. Retrieved from <https://homepages.se.edu/cvonbergen/files/2013/01/Executive-Perceptions-of-the-Top-10-Soft-Skills-Needed-in-Todays-Workplace.pdf>.

«НЕСТАЧА» ТА «БАЖАННЯ»

Криворучко С.К. (Харків)

<http://dx.doi.org/>

Abstract

Psychoanalytic criticism is based on the use of psychoanalytic techniques in the analysis of works of fiction. According to J. Lacan, the «unconscious» is not a chaos of words, but an ordered system as complex like the structure of language. I conclude that the unconscious of person has the structure of language: syntax, vocabulary, morphemes (gender differences). The aim of the study is to identify the mechanisms of «lack» and «desire», so that it is then possible to analyze other works of art to better understand the subconscious of a particular hero and the subconscious in general.